Ч. 289 (13.237). Львів, четвер 29. грудня 1932. Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 4·00 зол.
Чвертьрічно 12·00 „
Піврічно 24·00 „
Річно 48·00 „
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

З французького вікна.

Від нашого кореспондента.

Париж, 21. грудня 1932.

Що в останніх кількох днях на першому місці тутешніх газетних міркувань стоїть справа американських довгів і звязана з нею зміна французького уряду — річ самозрозуміла. Досить кинути оком на тутешні газети, щоби про це переконатися. Одначе помилявся би той, хтоб думав, що справи ці виповняють нині всю політичну свідомість Франції. Нічого подібного. Французька політична думка й жура нині далі, як передше, зосереджена на питанню німецькому і на міжнародніх ускладненнях, до німецького питання привязаних.

Зпоміж безлічі цих питань виберемо нині два-три, щоби дати й нашому читачеві нагоду поднивитися на них так сказати французькими очима.

Розпічнімо особою нового німецького канцлера генерала Шляйхера. Що в ньому бачить і чого від нього сподівається чи то пак побоюється сьогоднішня Франція?

Переповівши вступну промову ген. Шляйхера, дипльоматичний співробітник націоналістичного, германофобського щоденника завважує між іншим:

„Промова ця потверджує все, що ми підозрівали були. Ген. Шляйхер показується терпеливим, ввічливим, гнучким, переконуючим, свобідним від кастових пересудів. Підчас довгого періоду, коли видавалося, що він уповні відданий тільки військовим і технічним заняттям, ген. Шляйхер зумів нав'язати цінні зносини з політичними колами ріжних мастей. Як співробітник і друг ген. Ґренера, він жив у чудовій згоді з соціялістами. Згодом його вплив, ще тайний та щораз діяльніший, причинився до підйому Брінінга, з котрим зрештою й тепер він певне піддержує взаємини. Нарешті показалося, що довірочними переговорами з чільним гітлерівцем Штрасером, він силкував прихилити собі або розложити національних соціялістів; не можна ще напевне сказати, що його зусилля не повелися. Канцлер приписує головну причину німецьких злиднів обставині, що партії не зміють залишити на боці свої політичні догми й правила віри. Натомісць він сам не привязаний ні до соціялізму ні до капіталізму. Він хоче у відповідній хвилі зробити тільки те, що розумне. Наслідком цього його клеймлять опортуністом. Одначе це правда лише щодо вибору засобів. Зате він непохитний в доборі цілей. Подібно як Гінденбург, як Зект, як Ґренер, він тривко, дарма що ріжними шляхами, прямує до тієї самої мети: до відбудови німецької військової потуги. Всі ці мужі, ріжних вдач і темпераментів, немилосердно поборювали некарність і анархію, з якого боку вона й не виходилаб, з лівого чи правого. Серед найважчих труднощів вони вспіли відбудувати армію, як єдину запоруку Німеччини об'єднаної й пруської. Будуччина мабуть покаже, що накинена ворогами Німеччини „райхсвера" спасла й зберегла імперію. Ген. Шляйхер, що був одним з головних трудівників діла відбудови, довго працював у сумерку. Тільки втаємничені знали про його діяльність. Нині він вступає в світло дня. Кажуть, що він волів би був ще вижидати, заки брати вяжки в руки. Одначе обставини не ждуть. І вони заставили його рішитися. Справжній муж державний не забуває, що вигоди часто завішені на одному лише волоску та що хитання може бути найгіршим пороком. Новий канцлер часто повторює стару заповідь: спершу розважити, потім наважитися. Він довго розважував. Нема сумніву, що коли момент настане, він наважиться"...

Чи ген. Шляйхер справді такий, яким його бачать французькі очі, не знаємо і провірити це не маємо змоги. Одначе вже сам факт, що таким собі уявляють німецького канцлера французькі політики, має безперечну політичну й міжнародню вагу, яку легковажити не слід нікому, навіть нам — далеким і під колеса історії киненим. Невменше важно й здавати собі справу з прогноз, які французи ставлять щодо дальшого розвитку політичного кишіння в Німеччині. Наведемо з них дві, типічні — оптимістичну й песимістичну.

Оптимісти — оптимісти, очевидно, з погляду французьких інтересів — потішають себе ось якими міркуваннями:

Теперішнє положення Німеччини нагадує, мовляв, положення з 1918 року, зперед невдачі останньої німецької офензиви на Заході. Як тоді, так і тепер німецькі проводирі затаюють країні правду. Як тоді, так тепер вони силкуються скинути на противників усю відповідальність за лиха, якими страждає німецький нарід. Та настане той день, коли уряд мусітиме „вивісити білий стяг на заході й на сході тай кликати помочи" — помочи від Франції і — (!!) від Польщі...

Білий стяг вивісити — відповідають песимісти — і помочи молити в хвилині нестерпної кризи? Воно дуже сумнівне. Бачимо радше стяг чорно-біло-червоний і — заклик до зброї...

Бо — кажуть далі песимісти — від кінця війни не було в Европі хвилини, коли установленому мировими договорами „порядкови" грозила би така як нині небезпека. Ревізіоністичний наступ розвивається щораз ширше, щораз глибше, щораз впертіше. А в наступі цьому поруч переможених держав бере діяльну участь Італія. Льозанська угода про репарації й женевська про рівноправність у зорушуваннях — велитенські кроки вперед в напрямі ревізії. Зариси ревізіоністичної коаліції з кожним днем наявніші. Ціла французька преса повторила цими днями увагу Вікгема Стіда, колишнього редактора „Таймсу": що римська дипльоматія послідовно йде до здійснення свого пляну „нової Европи", пляну, побудованого на розділі впливів в осередній Европі поміж Італію й Німеччину. В „осередній Европі", тобто в тому великому поясі землі, що зазначений на заході французько-німецьким кордоном, а на сході кордоном риського миру. Здійснення цього пляну ізолювало би Францію оконечно або бодай на довгі часи — тим більше, що ні на англійську поміч, ні на американську вона числити не може. Числити на Радянщину і на будучий союз з нею і — з її евентуальними наслідниками? Можливо, тай саме на рахунках таких побудований свіжий договір про ненапад, договір, який вже нині висловлюється — фабриками зброї й муніції для червоної армії. Одначе навіть сліпому ясно, які хиткі ті рахунки. Числити на Польщу? На Польщу Франція поправді вже перестала числити; всякому тут відомо, що напираючи на Варшаву, щоби підписала договір про ненапад з Радянщиною, французький уряд тільки пристойности ради ще накладає фіґовий листок на факт відослання франко-польських взаємин до архиву. А що Париж всетаки і одночасно не хоче собі заперти дороги до порозуміння з Берліном, для котрого ґданський коридор нестерпний під ніякими умовами, то залишає він Варшаву також із цього боку — своїй долі, чи — як волите — ходженню ходором, лявіруванню і перед Москвою, і перед Берліном одночасно.

Нетільки Варшава вибита з толку, а й ціла мала антанта. Невгаваючі ревізіоністичні виступи Болгарії й Угорщини, гостювання мадярських міністрів у Римі, роздування фашистами дрібного інциденту в Дальмації, вперті чутки про зачіпні наміри Італії — всі ці, тай ще інші факти, важко затрівожили держави малої антанти, створені й до неможливих границь роздуті тими самими що Річпосполита грубими похибками Клеманса. Під знаком цих тривог відбувалася на днях конференція Малої Антанти. На конференції цій весь час говорилося не про що інше, як саме про те, як боронитися перед наступаючою ревізією европейського статута, сотвореного у Версалі й Сан Жермені. Конференція постановила між ін. зорганізувати постійний секретаріят і постійну раду: видимий знак, що багато дечого зміняється нині і над Білгородом і над Букарештом і над Прагою, і — що нам найцікавіше — над Варшавою.

I. Ст.

Підписані громадянки подають до загального відома, що з нинішним днем стримуються від уживання алькоголю і тютюну.

Львів, 23. грудня 1932.

Мілена Рудницька, Ірина Макух-Павликовська, Марія Білецька, Іванна Блажкевичева, Олена Кисілевська, Дарія Старосольська, Герміна Шухевичева, Евгенія Макарушкова, Анна Палій, Галя Біленька.

Національна підсвідомість.

Волинь, 22. XII. 1932 р.

I.

Відомо, скільки зусиль і гроша витрачають деякі політичні чинники на так звану асиміляційну акцію серед українського народу. Ця акція гальмує нормальний хід життя і зроджує багато всякого лиха.

Але найсумніше те, що одночасно ми є свідками існування офіційних теоретиків асиміляції, які винаходять „патентовані" засоби на винародовлення намічених жертв і „доказують" доцільність їхнього ділання.

Нераз ми казали, що подібна акція є противприродньою. Тут хочемо подати лише один живий доказ, що крім так зв. національної свідомости, є, очевидно, ще й нац. підсвідомість. Вона може бути присипана порохом чужинности, а може бути пригашена й ослаблена до краю, але не щезає. Вистарчить якийсь дрібненький товчок, щоби спалахнула й перетворилася в національну свідомість, хоча людина, здається, вже втратила всі ознаки своєї національности. Ось цей доказ.

II.

Дня 9. ц. м. автор цих рядків одержав листа з поштовим штемплем „Вольбром" такого змісту:

„Proszę sz. p. p. o przysłanie mi N-ru okazowego tej gazetki (названа) celem prenumerowania. Bo proszę wiedzieć, że i ja Ukrainiec, a Ojczyznę swą znam tylko z opowiadania, gdyż od 1913 r. tułam się po obczyźnie. Nawet mowy rodzimej nie znam. Prosze mi wybaczyć, że nie piszę w języku ukraińskim, bo niestety nie umiem. A bardzo pragnę znać naszą Ukrainę. Z poważaniem.

Підпис (з певних причин не подаємо) і поштові значки на оказове число.

III.

Чи можна більше втратити з національних ознак, як втратив автор наведеного листа? Мову, думання, уявлення рідного народу, його побуту і т. д. А всеж він втратив не все. Власне головного не втратив — природи. Під незнаним нам впливом ця природа заговорила й потягла його до рідного пня — до свого народу.

Чи не є це для декого доказом, що винародовлення одиниць є справою не легкою, а народу — в сучасних умовинах неможливою.

І ми це на кожному кроці бачимо на Волині. Когось з молоді затягнено до тої чи іншої чужої організації. Когось із школярів уже „переконано", що він не українець. І раптом від якогось малозначного імпульсу — національна природа пробудилася й повела до своїх.

Тому-то практики й теоретики асиміляції так часто мають неприємні несподіванки в своїй акції. Зовсім як у приповідці: вовка годували, годували, а його й потягнуло в ліс. Отже упоратися з завданням, яке собі поставили волинські політики, не так легко, а в певній мірі — неможливо.

Але це не значить, що ми можемо віддавати своїх дітей на таке каліцтво, яке бачимо в автора наведеного листа.

Senex.

Смерть ідеольоґа соціялістичного ревізіонізму.

Е. Бернштайн і його „опортуністичні" тези.

На днях прийшла вістка з Берліна про смерть визначного соціялістичного теоретика і практика Едварда Бернштайна: того, що не зважаючи на близькість до Енґельса, одного з творців „комуністичного маніфесту", піддав марксизм критиці, висуваючи свою теорію т. зв. „ревізіонізму".

Коли Бернштайн виемігрував із Німеччини і після швайцарського етапу, де він пресовий орґан „Соціялдемократ", переселився до Англії, не застав він там уже в живих ідеольоґа боєвого соціялізму Карла Маркса. Той, що „відкрив розвоєвий закон людської історії, подібно, як Дарвін розвоєвий закон органічної природи" (з надгробної промови Енґельса) помер кілька літ скорше і Бернштайн міг уже тільки відвідати його могилу на льондонському кладовищі.

І цікаве: власне з Льондону почав Бернштайн запліднювати уми соціялістичного світу необхідністю піддати заповіт батька боєвого соціялізму, Маркса, ґрунтовній ревізії. Він відкинув марксівські засоби революційної боротьби пролетаріяту, відкинув теж деякі його теорії, признаючи людській волі і духовим чинникам більшу ролю у розвитку господарських процесів, ніж це робили строгі марксісти. Бернштайн твердив, що соціялісти відповідною тактикою повинні здобувати вплив на державні провідні орґани і влекшувати долю пролетаріяту постепенним поширюванням його прав. Це було противставлення еволюціонізму марксівському революціонізмові.

Свої тези публікував Бернштайн в орґані німецької соц.-демократії „Нов Цайт", („Новий Час), якого редактором був Кавцкий. Ці тези викликали пристрасні дискусії на порозі XX. ст. на сторінках соціялістичної преси, а згодом теж поважні ферменти в орґанізаціях німецької соціял-демократії. В пресовій полеміці брали між іншими участь теж такі визначні теоретики, як Бебель і Кавцкий, що деклярувалися противниками „ревізіонізму". Бернштайнові не вдалось здобути партійних верхів для своїх ідей, дарма, що він над тим і живим словом працював, коли в 1901 р. з дозволу берлінського уряду повернув з Англії до Німеччини.

Партійні зїзди заняли неприхильне становище до бернштайнівських тез, уважаючи „ревізіонізм" опортунізмом, що в консеквенції мусів би паралізувати розмах мас у боротьбі за пролетарську справу. В рр. 1905—6 вирішили німецькі соціял-демократи приноровлювати гострі засоби у клясовій боротьбі, між іншим теж в разі потреби проголошувати ґенеральний страйк.

Однак публіцистична діяльність Бернштайна, його глибокі думки, які він поширював, починаючи від циклю льондонських статтей „Проблеми соціялізму" і книжки „Передпосилки соціялізму", не залишились без впливу на ментальність проводу німецької соціял-демократії і партійних мас. Його еретичні думки про необхідність реальної праці стали підставою того леґалізму німецької соціял-демократії, що врешті довів цю партію пролетаріяту до історичного голосування в парляменті за воєнними кредитами в початковій фазі світової війни.

І тоді наступає парадоксальна ситуація. Бернштайн, другим наворотом посол до Райхстаґу (перший раз 1902—6), той сам Бернштайн, що стільки труду поклав, аби ідеольоґічний корабель соціял-демократичної думки спрямувати з бурхливих вод марксівського революціонізму на тихе плесо еволюційної праці, переходить від ес-деків до табору соціяльних екстремістів, т. зв. „независимих". Переходить саме тому, що не погоджується на продовжування політики „оборони батьківщини", яку соціял-демократи започаткували історичним голосуванням за воєнними кредитами.

„Независима соціялістична партія" повстала в березні 1917 р. після розламу німецької соц.-демократичної партії, а революційний тенор її ідеольоґів прогомонів уже 2 роки скорше, коли Лібкнехт і 23 опозиційні посли спротивились у парляменті воєнним кредитам. До цих то революціонерів відійшов основник соц. „ревізіонізму", чи пак „опортунізму", у якого гостре питання моменту, противоєнне наставлення, узяло верх над усім іншим, що непокоїло цього визначного старшину армії пролетарів. Він, як завзятий пацифіст, уважав, що партійний провід пішов за далеко у голошеному ним приноровленні тактики до обставин.

У 1919 р. повернув Бернштайн у лави соціял-демократичної більшости, зразившись радикальною тактикою „независимих соціялістів". В три роки пізніше повернули теж до них „независимі", що весь час залишились меншістю, як щодо скількости реєстрованих членів, так і щодо кількости добутих голосів у виборчих кампаніях. Обєднання обох партій відбулося в Нірнберґу. Часті обяви компромісовости супроти міщанських партій і недостаточа клясова аґресивність сприяли поширенню імпортованого з Радянщини марксо-ленінізму в масах і популярности носія революційного соціялізму, яким є комуністична партія в Німеччині.

До ступлення революційного вістря німецьких есдеків причинився дуже міцно Бернштайн, що саме тепер як 83-літній старець замкнув на віки свої очі. Діло його життя не тільки історія соціялізму запише на свої сторінки, але теж увійде він в історію німецького народу як цілости. Він сповнив гідно місію соціяліста і громадянина, а життя покаже, який стяг для робітників кращий: стяг марксо-ленінізму чи неомарксизму.

В. Н-вич.

35-ліття чит. „Просвіти" у Винниках.

Ювилейне свято і його прикрий епільоґ. — Арештування.

В неділю, 25. грудня ц. р. відбулося в Винниках прегарне свято з нагоди трицятьпятьліття істнування тамошньої читальні „Просвіти". На свято зложилися промова і привіти, а далі реферат про діяльність читальні і накінець хорова продукція і вистава „Наталки Полтавки". Ціле свято робило дуже миле враження. Вступне слово виголосив о. декан **Гірняк**, парох Винник, реферат про трицятьпятьлітню діяльність читальні **д-р Ярослав Левицький**, а привіти складали від Головного Виділу „Просвіти" голова Т-ва **д-р Іван Брик**, від повітової львівської філії „Просвіти" дир. **С. Маґаляс** і накінець від філії „Просвіти" на Львів-місто п. **П. Петрик**. Промова, привіти і реферат мали наскрізь діловий культурно-освітний характер.

Одначе свято чомусь не подобалося комендантові місцевого постерунку поліції. Він ще в часі самого свята візвав делеґатів зі Львова і стягнув з них ґенералія. В якій цілі? Пізніше при нагоді він заявляв, що зробив це тому, що промови і привіти мали політичний характер. Крім того він теж того самого дня заявив одному з львівських делеґатів, що сам він мазур і по українськи слабо розуміє. Якже в такому випадку він міг зрозуміти промови? Якже міг у тих чисто-освітніх, фахових привітах та промовах дослухатись аж політичних енунціяцій — це його тайна. Але тим мабуть справа не вичерпана. Бо ось у ночі з понеділка на вівторок (з 26. на 27. грудня) поліційна станиця в Винниках перевела цілу низку арештувань між тамошніми громадянами. Арештовані в Винниках такі громадяни: о. парох і декан **Гірняк**, адвокат д-р **Щуровський**, нотар. кандидат **д-р Ярослав Левицький**, **д-р Врецьона** (лікар), студенти **Копач**, **Кульчицький** і **Домазара** і міщанин **Копач**. Цікаво, чи ці арештування звязані теж з ювилеєм читальні?

Ширіть наш часопис!

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 29. ГРУДНЯ 1932.

Д-Р КИРИЛО ТРИЛЬОВСЬКИЙ.

Для рідного краю в Америці.

(Памяти д-ра Володимира Сіменовича.)

Дня 13. червня п. р. померла в Шікаґо в П. Америці людина, що безумовно належала до найвизначніших українських громадян за останнє півстоліття.

Був це лікар, д-р Володимир Сіменович, що уродився 4. січня 1858 р. у Фільварках коло Монастириск, а 17. березня 1887 р. висів на американський беріг і там став одним з головних організаторів нашої української еміґрації.

Пізнався я з покійним досить дивним способом:

Підчас ферій у 1883 році устроїли провідники 7-ої кляси української ґімназії у Львові — В. Сіменович і Єронім Калитовський — першу студентську мандрівку по нашім Підгірі.

Я тоді також скінчив 7. ґімн. кл. в Коломиї, отже вибрався з двома матуристами Е. Шмериковським та Н. Рудницьким з Коломиї, жидівською балаґулою до Делятина, щоби тут получитись із тою мандрівкою.

По обіді вибрався я за місто, поглядіти, чи вже наспіли наші мандрівники, які того дня мали вже бути в Делятині. Іду я вулицею — аж бачу: іде проти мене високий мущина в чорнім одінні та з величезною чорною бородою. Тому, що він мав через плечі широку синьо-жовту стяжку — я і догадався, що це був хтось з мандрівників.

Я представився йому і так довідався, що це Володимир Сіменович, укінчений учень 7 ґімназійної. Він уже того самого року зорґанізував у львівській українській ґімназії перші вечерниці в память Т. Шевченка, тоді, як учителем математики був там страшний кацап Савицький, якого учні боялися гірше самого сатани.

Студентські мандрівки, до котрих дали почин В. Сіменович і Є. Калитовський (оба вже тепер покійні) мали у своїм часі величезне значіння — головно для розбудження самої української інтеліґенції в краю.

Мандрівники давали у кожнім місті чи містечку, де загостили, концерти та вечерниці з танцями. Запрошували на них і польську публику, але члени мандрівки були обовязані говорити до всіх лише по українськи. Такий обовязок був у першім параґрафі реґуляміну: кожний член мандрівки мусів словом чести підписати це зобовязання. І коли хто у великім запалі до якої гарної „сусідки" забувся і почав по чужому цвенькати — то зараз прибігав інший учасник і гримав йому над вухом: „Параґраф айнц!" — но і це помагало.

Студентські мандрівки тревали (з перервою в 1889 р.) аж до 1890 р., але з уваги на те, що були получені з великими коштами для місцевих громадян, їздила потім кілька літ лише студентська співацька дванацятка під батутою покійного нашого мученика о. Остапа Ніжанковського.

Перша мандрівка — себто в р. 1883 — загостила і до Коломиї і тоді на концерті виступила і молодша сестра пок. Володимира Сіменовича, Олена, теперішня сенаторка пані Кисілевська. Була вона в національній ноші і співала з відомим тоді тенором теольоґом Іванцем дует „Ангел ночі" з „Запорожця за Дунаєм".

Ось так познайомився я з пок. Вол. Сіменовичем, а потім вже зійшлися ми підчас його побуту в університеті у Львові.

Була це людина талановита, незвичайно непосидюща і підприємчива. А не бракло йому і гумору. До його фраз між іншим належало: „Хлопець чистий як дріт!", або „дівка чиста як дріт!"

Батько пок. Володимира та його дід були священиками у Фільварках, а була це родина, де лише по українськи розмовляли, а це, на жаль, у тодішньої нашої інтеліґенції не було правилом. Коли він і його старший брат були ще хлопчиками, пошила їм мати козацькі одяги, за що їх сусідські діти прозивали „ковбасюками" від імени посла селянина ще з 60-их років мин. століття.

Правильна шкільна наука не дуже смакувала непосидющому хлопцеві і він більше зачитувався повістями про пригоди на далеких морях та про козацькі часи.

Досить, що в 17-ім році життя, у III-ій клясі ґімн. він кидає школу, зголошується до війська, до маринарки. Але влада військова віділала його до звичайного станиславівського полку піхоти, де він і відслужив свої три роки. (І пок. о. Остап Ніжанковський відслужив у війську три роки, почім покінчив ґімназію і теольоґію.)

Та тяжка військова служба зробила його поважнішим і він скінчивши II. вчився при помочі інструктора дома, здаючи по дві кляси на рік. 7-му і 8-му клясу ґімн. покінчив уж в українській ґімназії у Львові та вписався на права.

Перед самою матурою (в 1884 р.) стратив він батька і тому для зарібку вступив він на службу на почті.

Коли вже був на третьому році прав, прийшла вістка з Америки від о. Волянського — пан-

СВЯТО МАРКІЯНА ШАШКЕВИЧА.

Маючи на увазі, що в оцих роках минає саме 100 літ від діяльности „Рускої Трійці“ та що в найближчому році минає 40 літ від перевезення тлінних останків Маркіяна Шашкевича з Новосілок до Львова (1. XI. 1893) та 90 літ від його смерти (7. VI. 1843), за почином о. ректора д-ра Й. Сліпого склався у Львові Ініціятивний Комітет, що поклав собі за завдання вшанувати прилюдно ті роковини. Цей комітет перевів кілька засідань, після яких 26. ц. м. у великій салі Духовної Академії відбулося спільне засідання з представниками преси, для остаточного ствердження, евент. модифікації й оформлення дотеперішніх вислідів нарад. Присутніми були: о. ректор д-р Й. Сліпий (Дух. Академія), дир. Ілля Кокорудз („Рідна Школа“), д-р Роман Цегельський („Наук. Тво ім. Шевченка“) дир. Мих. Таранько („Просвіта“), п. І. Охримович („Музичне Т-во ім. Лисенка), делегат старшини „Лугу“ та представники редакцій „Діла“ „Мети“ й „Нової Зорі“.

Прийнято, що свято Маркіяна Шашкевича відбудеться імовірно *11. червня 1933 року.* Воно матиме характер загально-національний і насkрізь популярний, при чому ініціятори велику надію покладають на наші церковні чинники, які напевне візьмуть найактивнішу участь у звеличанні духовника, що став першим піоніром галицько-українського літературного відродження. Богослуження по церквах, похід на могилу Маркіяна Шашкевича на личаківський цвинтар, панахида й відповідна проповідь на могилі, врешті пополудні загально-доступне свято на площі Сокола-Батька, з популярною прелєкцією, з участю великих сполучених хорів та пописом членів руханкових товариств. Виринула ідея відтворити історичний похорон зперед 40 літ та перевидати невеличкий розмірами, але далекосяглий своїм національно-культурним значінням літературний дорібок Маркіяна Шашкевича; істнує — відкритий ще — плян видати популярну й дешеву книжечку, яку можна би поширити поміж присутніми в той день на площі Сокола-Батька, та настільний альбом в обмеженому числі примірників. Виринула теж думка, чи не можна би получити виімково у 1933 році щорічне Свято Молоді „Рідної Школи“ зі святом Маркіяна Шашкевича, тим більше, що Шашкевич був одним із перших „рідно-шкільників“, будучи автором „Читанки для діточок в народніх школах руских“, і що весь дохід з того свята міг би піти на найкращу ціль — „Рідну Школу“.

Нарада у Дух. Академії закінчилася вибором Виконавчого Комітету, який має зайнятися остаточним розглядом усіх згаданих проєктів та організаційною сторінкою справи. До Комітету вибрано: о. віцеректора *Малиновського*, п. *П. Петрика*, п. *І. Охримовича* й ред. *І. Кедрина* та залишено два вільні місця *для представників „Сокола-Батька“* й *„Лугу“*. В найближчих днях цей Комітет зійдеться і поділить поміж поодиноких членів функції, при чому напевне покажеться конечність запросити до співпраці й деяких інших громадян.

Як бачимо, острах декого, щоб свято Маркіяна Шашкевича не пошкодило загальному звеличанню памяти Івана Франка, не має ніяких підстав, тому, що характер обох тих імпрез буде зовсім інший, а також часово оба ті свята собі не перешкоджають. Гадаємо, що хоч би з огляду на велике виховуюче значіння задуманого вшанування памяти М. Шашкевича українське громадянство прийме вістку про нього з великим вдоволенням.

шого українського галицького священика і організатора наших людей у Злучених Державах, що треба йому до помочі інтелігентного молодого чоловіка. Тоді зголосився В. Сіменович, а приєднавши на бажання о. Волянського ще одного священика в особі о. Ляховича — виїхали оба до Америки.

Тут почав Володимир Сіменович разом з о. Волянським видавати в Шенандо Па. тижневик „Америка“.

Самі вони її редаґували, складали та ручно друкували. Крім того став пок. Володимир дяком при тамошній церкві, зорґанізував церковний мішаний хор і театральну аматорську трупу, з якою обїздив і інші міста Пенсильванії.

Вже по році побуту в Америці о. Андрухович помер і його поховав о. Волянський з великою парадою ідучи з хором і вірними, в ризах за домовиною і читаючи по дорозі євангеліє. Це викликало серед населення велику симпатію до наших людей, яких воно вважало „гунґерами“, здібними хіба ломати страйки.

Зрештою і В. Сіменович і о. Ляхович разом зі своїми людьми належали вже тоді до тайного робітничого товариства „Knights of Labors“.

З уваги на те, що число гр.-кат. церков росло — виїхав В. Сіменович до краю, щоби ще яких священиків заохотити до виїзду до Америки. По кількох місяцях вернувся він у товаристві о. А., нотаріяльного кандидата Копровського та Гапія.

Тоді почали вони спільними силами засновувати кооперативні „Народні Торговлі“ („сторри“) як ось в Шенандо, Плімаут, Фріланд, Гейзельтон і в Оліфанті. (Докінчення буде.)

Зміна адреси 1 зол. Можна присилати почтовими марками.

Свято Лепкого в Рогатині.

Величавий концерт з приводу 60-ліття уродин поета. — Промова ювилята. — Комерс. — Чому дорога ювилятові Рогатинщина.

В четвер 22. грудня ц. р. відбувся в Рогатині заходом Учительської Громади концерт для вшанування 60-ліття уродин найбільшого сучасного українського письменника Богдана Лепкого. На концерт приїхав Ювилят з дружиною, доньками, сином і найближчою родиною. Крім хорових точок дітей вселюдної школи У. П. Т. і молоді української гімназії почули присутні гарну декламацію прольогу до „Мотрі“ Лепкого, що її з великим зрозумінням віддеклямував гімн. ученик Федик. Найбільше оплесків зібрав проф. д-р Борис Кудрик, який приїхав спеціяльно зі Львова і відіграв на фортепяні сонату ф-дур Бортнянського і варіяції на тему „У сусіда хата біла“ Витвицького. По першій точці мусів проф. Б. Кудрик грати варіяції на тему творів Вербицького. Дуже гарне враження зробило на публику тенорове сольо ґімназиста Герасимовича, що відспівав Січинського „Фінале“ і Б. Лепкого й Б. Кудрика „Часом на проході весною“. До Ювилята виголосив привітальну промову дир. О. Бачинський, колишній його ученик з бережанської гімназії. По промові вручили Ювилятові представники молоді й учительства гарний альбом. Проф. В. Ратич виголосив глибоко передуманий і дуже солідно опрацьований реферат про творчість і значіння творів Ювилята для українського народу. Незвичайно сильне враження на всіх, а головно на молодь, зробила довша промова-подяка самого Ювилята. Бурі оплесків і окликів не було кінця.

По концерті відбувся комерс, до якого засіло 60 осіб (більше не було де примістити). Серед дуже гарного настрою виголошено цілу низку промов-тоастів. Між іншими старенький о. декан Яворський нагадав Ювилятові, як він ще малим хлопцем деклямував свій перший оригінальний вірш, а промовець був гостем у домі батьків Ювилята.

У своїй подяці Ювилят підчеркнув, чому саме Рогатинщина по Бережанщині йому така дорога. Від ранніх літ донині він з нею тісно звязаний і тому дуже мило, що Рогатинщина влаштувала йому свято зараз по Бережанщині.

На концерт прибуло з повіту стільки гостей, що мала саля Українського Банку не могла всіх змістити і неодному довелося стояти на коридорі або й відійти з нічим.

Святотацтво в Самборі.

Із Самбора повідомляють, що в мин. суботу невислідженi досі злодії доконали влому до тамошньої церкви, де вкрали дві срібні корони (грубо позолочувані) з образом Матери Божої, висаджувані дорогими каміннями, а також одну чашу. Школи є ок. 10.000 зол. Поліція веде енергійні заходження в цій справі.

Ревізії й арештування.

СТАНИСЛАВІВ.

Дня 23. XII. ц. р. заскочив станиславівське громадянство цілий ряд несподіваних і невияснених дотепер арештів. Арештували: 1) Одарку Свочдополівну, повітову орґанізаторку „Союзу Українок“, 2) Олеся Ясеницького, студ. прав, 3) Джерджа Михайла, студ. прав, 4) Деминчука Романа, студ. торгов. академії, 5) Морського Сильвестра, студ. богословія, 6) Шиманського Осипа, абсольв. ґімн., 7) Вівчара, селянина з Єзуполя і 8) Богдана Литвиновича, студ. прав. У всіх перевели після арешту ревізії. Студент Б. Литвинович щойно 15. XII. ц. р. вийшов з вязниці, а тепер арештували його вдруге. Деяких із вичислених арештували на концерті Лисенка. Причина тих арештів невідома.

ЗБОРІВ.

В четвер, 22. ц. м. в ночі в год. 11. тут. поліція перевела ревізії й арештувала урядовця філії „Просвіти“ в Зборові Луку Коноцу, студента Василя Крохмалюка і селянина Польового з Метенева. В Залізцях арештували Степана Купчика, маґазинера філії П. С. К. Зборів і студента Питляра.

З життя наших установ.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ „УКРАЇНСЬКОГО Т-ВА ПРИХИЛЬНИКІВ МИСТЕЦТВА“.

Дня 26. ц. м. відбулися загальні збори „Українського Товариства Прихильників Мистецтва“, на яких вибрали такий виділ: радн. Антін Рак — голова; д-р Стан. Старосольський — містоголова; Іванна Левицька — скарбник; Волод. Ковальчук — секретар; д-р Іван Голубовський, інж. Василь Рижевський, Надія Макухівна — виділові. Заступниками виділових вибрані: мгр. Лідія Туркевичівна, інж. С. Рудакевичівна, артист А. Малюца. До Контрольної Комісії ввійшли: о. д-р Застирець, р. Ю. Ніжанковський, дир. Л. Кульчицький, а їх заступниками стали д-р Ю. Моравчевський і артист Гр. Смольський. До мирового суду ввійшли: д-р Ст. Федак і ред. В. Мудрий. Їх заступниками стали: маг. О. Ніткевич і арт. Лушик.

5 міліярдів скарбових бонів.

ПАРИЖ (ПАТ). Фінансова комісія палати депутованих затвердила проект уряду дотичне емісії скарбових бонів на суму 5 міліярдів франків.

Страшний вибух у копальні.

ЛЬОНДОН. (ПАТ). У місцевости Мовоква, стейту Ілінойс, Злучені Держави, мав місце вибух у копальні вугля, при якому засипало 54 шахтарів. Досі видобули 12 трупів. Засипаних є ще 42 шахтарів. Є мала надія відкопати їх живими.

ЛЬОНДОН (ПАТ). В часі дальшої ратунковоі акції після вибуху ґазів видобули вже 39 трупів. Щодо решти нема найменшої надії видобути їх живими.

Велика пожежа.

ТУЛЮЗА. (ПАТ). Вчора вибухла пожежа в тутешньому університеті. Огонь знищив забудування математично-природничого виділу, бібліотеку та природничі збори. Причиною пожежі була необережність робітників.

„Оборона Львова".

„OBRONA LWOWA 1—22 LISTOPADA 1918". Relacje uczestników. Nakładem „Towarzystwa badania historji obrony Lwowa i województw południowo-wschodnich". Lwów 1933. Стор. 448, форм. 8°.

Література українсько-польських боїв за Львів — розмірно велика. Можнаб навіть сказати — поважна, якби в парі з кількістю мемуарно-описових публікацій ішла їхня якість. На жаль, про львівську листопадову літературу сказати цього не дасться хочби тому, що більшість авторів присвічували всі інші ідеали, а тільки не ідеал історичної обєктивности й матеріяльної правди. Задоволення особистої чи партійної амбіції, автореклама й безсабашна фабрикація героїв і геройств, злоба й інсинуація в боротьбі з політичним противимк — оце характеристичні прикмети тої „історичної" літератури, продукованої польськими істориками та мемуаристами тоді, коли спроба насвітлення подій з українського боку були здані на ласку й неласку цензорських ножиць. Остаточно від листопада 1918 р. проминуло вже 14 повних літ, протягом яких можна було згромадити бодай сирий, але річевий і обєктивний матеріял, але замісць того творили фантастичні леґенди й апокрифи, що замісць розяснювати підложе й хід подій та наблизити нас до їхньої синтези, тільки віддалюють нас від них до того, що навіть для учасників і діячів цих подій, реальні факти та їх взаїмне зазублення набирають познак надуманого, паперового абстракту.

Бо чиж не є це симптоматичне для умов, серед яких творилася та „листопадова" література, що навіть такий здавалобся авторитетний автор, як полк. Мончинський, начальний комендант польської оборони Львова, пишучи явно двотомову книгу про „Львівські бої", замісць дати джерельну й автентичну історію великого моменту, спромігся перш за все на авторекляму, а позатим створив вигладжену й заокруглену схему подій, настільки незгідну з правдою, наскільки паперова теорія не покривається з життевою практикою. Те, що для тієї теорії треба було не тільки перекручувати й переґруповувати факти, але навіть фальшувати документи, не бентежило автора ні трохи.

А коли так малися справи з „історією" Мончинського, то щож і говорити про всю ту повінь „історій", творених людьми з куди меншим покликанням, а в парі з тим куди більшими амбіціями?

Такий стан, не міг, очевидно, продовжуватися у вічність. Повстання польського Історичного Товариства для прослідження історії польсько-українських боїв, яке оце випустило перший том своїх праць про **Оборону Львова** переконує нас у тому, що доба історичної імпровізації і шарлятанства проминула. Перед нами обємиста збірна праця людей, з яких кожному припала в свій час відповідна роля в організації й переведенні протиукраїнської акції. Колишні австрійські леґіонові чи пеовяцькі старшини, сьогодня переважно полковники — Бачинський, Фельштин, Борута-Спехович, Якубський, Камінський, де Ляво й нарешті Мончинський кожен на свій спосіб і зі своєї обсерваційної точки, старались тут, по змозі обєктивно й ділово, насвітлити не тільки свою ролю на тлі подій, але й самі події з листопада 1918 р. Залежно від фахової освіти й літературного таланту кожного з них, так форма як і річева вартість їхніх рефератів ріжне — від особистих споминів і імпресій до спроб фахової критики, але над цілістю всеж таки панує основна девіза, мовляв: „історії не можна впровадити в блуд". Правда, хто прочитав цю збірну працю пр. „Оборону Львова", цей не міг обігнатися від враження, що хоч як поважно не ставилися її автори до свого завдання, то в результаті вся їхня обєктивність обмежилася єдино до внутрішних, так би сказати фамілійних справ і порахунків, у яких головну ролю довелося грати полк. Мончинському; вся книжка, це наче збірний акт обвинувачення проти Мончинського і як начального команданта польських сил і як автора „Львівських боїв". І хоч Мончинський не дає за вигране, але для постороннього ока ясно, що його ролю й заслуги зведено тут до можливого і може ближчого до правди мінімум тоді, як на чоло подій висунуто нові імена й нові індивідуальности, з яких такі постаті як сотника Тшесьньовського і Борути-Спеховича набрали особливої, так сказати монументальної виразистости. Але в парі з тою внутрішньою „чисткою героїв" попадають тут і там місця, які викликають враження, що й у відношенні до українців намагалися автори спромогтись на певну обєктивність. З лектури книжки переконуємося, що приходило це їм з непомірним трудом, але всеж таки перші леди в намірені досягнення історичної обєктивности проломані.

Правда і в цій збірній праці стрінеться з „українсько-пруською інтригою" і з „українським вандалізмом", трудно так уже без решти визбутися старих і з тачою користю вживаних засобів боротьби з політичним противником. Але щойно в тій книзі найдемо спроби фахової оцінки тактичних потягнень і стратеґічних ускладнень, утворених штабом українських військ, тут ми стрінемося вперше з реверансом у бік геройства української залоги касарень Фердинанда, чи поривом для бравури, геройства і справжнього лицарства Січових Стрільців. Тут теж найдемо поважні спроби здемаскування цілої низки фальшивих „геройств", супроти яких український противник був тільки кровожадним і тупим знаряддям в чужих руках. І власне з тих усіх причин треба занотувати нову публікацію, як першу й дотепер одиноку в низці майбутніх спроб обєктивного підходу до питання, в якому досягнення тієї обєктивности таке трудне, а через те й подвійно цінне та бажане.

Микола Голубець.

—o—

НОВИНКИ

— **Українська робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.** 744-?

— **Черевики, кальоші, снігівці, пантофлі** і всяке інше взуття купуємо виключно в „КОМЕТІ", Львів, Ринок 21 Станиславів, Сапіжинська 10.

— **„Distinction" косметичний кабінет,** Львів, вул. Коперника ч. 42 а. II. пов., телеф. 72-18. Виконує всі косметичні заходи (усуває зморшки, вигладжує і відмолоджує церу, усуває плями, лойотоки, веснянки, червоність шкіри та ін.) чисто індивідуально. Уживає найновіших метод найліпшими косметичними засобами, під ґарантією **нешкідливими.** Ціни дешеві для П. Т. урядничок та студеток знижка. Години принять від 10—14 та від 15—19-ї. 996 6-10

— **Жіночий кружок „Рідної Школи" ім. Ганни Барвінок у Львові** повідомляє: Передсвяточна ярмарка в користь дівочої школи ім. Тараса Шевченка відбудеться 1. січня 1933 р. Українські громадянки, в першу чергу бувші учениці нашої школи, шліть: індики, курки, заяці, печиво, масло, яйця і т. п. або гроші до дня 31. грудня 1932. Наперед дякуємо за дари на піддержку нашої школи. Адреса: вул. Мохнацького 12. Почтова оплата до 5-кілевих пачок (posyłka żywnościowa) коштує 50 сотиків. 1091

— **Ідиля отця Каміля.** „Курер Львовскі з 28. ц. р. приносить таку пікантну новинку з Перемишля: „Тільки тому, що дуже багато найповажніших осіб упало жертвою ошуки, справа перемиського „отця Каміля" досі не розійшлась ширше. А було це так: До дому отців Альбертинів приїхав чернець і предявивши документи (тепер уже знаємо, що вони фальшиві) ввійшов до Збору „отець Каміль", у цивільному буцімто граф Тишкевич і колишній дипльомований полковник. „Отець Каміль" скоро почав грати у місті ролю. Відвідав достойників і вони віддавали йому візити. Оповідав чудеса про свої впливи у Варшаві, а синові одного з достойників обіцяв напевно дохідну посаду. „Отець Каміль", хоча і чернець не погорджував земним надслом. Бачили його часто у ресторанах і то не з кимнебудь, навіть з визначними військовими особами. Нахабство „отця" було справді небувале. Вкрутився, між іншим, на свято 5-го полку і там сказав зворушливу промову. Чимало осіб і установ понатягав на більші суми. Коли приїхала до Перемишля жінка нового старости, то „отець" витав її на двірці... китицею рож. Вкінці „отець" так розійшовся, що несподівано зробили ревізію книг отців Альбертинів і коли виявилось, що з більших сум, які він побрав, до каси не ввійшло ні сотика, ошуканця здемаскували. „Отець Каміль" виявилося, це звичайний бандит, що втік із вязниці. Рідкий скандал.

— **Що краще — чужа школа чи анальфабетизм?** В офіціозі „Ґазета Польска" (ч. 349) надрукований допис д-ра Богдана Ріхтера з Альбанії. Останній уступ подаємо дослівно: „Як досі — освітою альбанської молоді займались переважно чужі школи — італійський, грецький, югословянський і румунський. Вони за свої гроші утримували школи, очевидно з причин виключно ідейних та альтруїстичних. Але тепер, зовсім несподівано, альбанський уряд заборонив альбанцям ходити до чужих шкіл як в Албанії, так і за кордоном. Це також з ідейних причин... Дневник „Беса" підкреслює, що сто разів краще взагалі не вчитись, ніж „ссати отрую з чужого джерела". Анальфабет може бути добрим патріотом, а виховник чужої школи — ніколи. Може це і слушне? — Цим питанням кінчить автор свій допис.

— **Ріжні вістки.** Німецька соціял-демократія скликує щорічний зїзд на 12. березня до Франкфурта. — У Відні закінчені переговори між Австрією і Чехословаччиною щодо підписання торговельної умови між двома державами. — У Льондоні помер один із найбільших англійських психіятрів д-р Джон Ґлейстер у 77. році життя. — Видавця Кантонського часопису засудили на кару 400 дол. за статтю, образливу для японського імператора. — У париськім вільнім університеті „Колеж де Франс" (де викладають самі вчені) ввели нову катедру — історії памятників. — У Спол. Державах убили в 1931 р. при автових і залізничих катастрофах 33.500 осіб. — В Італії померла колишня служниця Ґарібальдія Фільомена Наталі. — У Ню-Йорку арештували англ. льорда Монтеґі, сина манчестерського князя, за те, що не постарався продовжити собі завчасу дозволу на побут в Америці.

— **Убивство зі спочутливости.** Льондонський суд засудив на кару смерти Джосефа Повеля за те, що вбив свою жінку. Подружа пара безнадійно недужа на чахотку. Після довгої застанови чоловік і жінка рішили спільно вмерти. Вони позатикали всі щілини у своїй хаті і відчинили газ. На другий день жінку найшли мертвою, а чоловіка відратували. Згідно з англійським законом 32-літній Повель мусів відповідати перед судом не тільки за убивство жінки, але і за намір самогубства. Він не боронився, навіть прохав смертного засуду, щоби дотримати обітниці перед жінкою і вмерти. Присуд лави присяжних він приняв байдуже. Одночасно всі судді одноголосно підписали прохання, щоби його помилувати.

— **Більшовики продають архитвори мистецтва.** Американський посол у Льондоні Мелльон уже найшов спосіб, як торгувати з більшовиками; він купив пять образів із колекції „Ермітажа", два образи Рембрандта, один Веляскеза, один Франса Гальса, один Ботічелія. Мелльон повісив їх у будинку посольства.

— **Роковини наколесниць.** Цими днями париськими бульварами проїхав кумедний похід, що показував розвій ріжних ходів комунікації. Публика бачила крісла, в яких льокаї обносили давніх королів і достойників, діліжанси, карити і перші бензинові машини. Найдовшою була низка наколесниць, званих вельосипедами, що давно вже перейшли до історії. Перший вельосипед збудував у 1816 р. барон Дрез де Саверброн; від нього досі лишилась назва „дрезини" на машину, вживану ще на залізницях, яку вводять у рух педалами. У 1855 р. шлюсар Пер Мішо видумав ніжні педали, які назвали „селериффером", потім „вельосифером" або у скороченні „вельос". Довший час „вельоси" робили з дерева, потім зі сталі. У 1896 р. випустили перший „біцикль" з одним колесом великим, другим маленьким. Їздець сидів на сідлі 1 м. 40 цм. над землею. Від 1897 р. біциклі та трициклі засіяли вулиці Парижа. Як швидко все це змінилось, нехай нам скажуть наші батьки та діди.

— **Зїзд „Золотого Руна".** У Відні зїхались представник ордену „Золотого Руна" під проводом князя І. Ліхтенштайна. Цей орден заснував у 1429 р. Пилип Добрий, бургундський князь. Від 1559 до 1922 р. не було ніодного зїзду лицарів цього ордену. Великим маґістром ордену вважали австрійського імператора. Тепер є ним архикнязь Отто, голова дому Габсбурґів. Через його неповнолітність обовязки маґістра виконував архикнязь Макс. З менту повнолітности скликав цей зїзд Отто. На зїзді вибрали нового лицаря Макса Гогенберґа, старшого сина архикнязя Франца-Фердинанда, вбитого у Сараєві у 1914 р.

ПЕРЕХІД КИТАЙЦІВ НА СТОРОНУ ЯПОНЦІВ.

ХАРБІН. 27. XII. ПАТ. На далекому сході вже остра зима. Населення над р. Амур немає харчів ні одягу. З тієї причини провідники ріжних китайських відділів переходять на сторону японців. Переходять під умовою: безпека життя, ненарушність грошей і задержання уряду. Таким робом на цілім побережі й на Сахаліні запанував спокій.

АМНЕСТІЯ В НІМЕЧЧИНІ

На підставі оголошеної амнестії випущено в Німеччині 4.800 політичних вязнів на волю.

—o—

ЗАБОРОНА ВВОЗУ ДО НІМЕЧЧИНИ.

БЕРЛІН 27. XII. ПАТ В „Німецькому Деннику законів" оголошено розпорядок міністра господарки і прохарчування Німеччини, яким уводиться з днем 1. I. 1933 р. заборону імпортувати кругле дерево і смалець. Ці продукти можна буде ввезти тільки за спеціяльним дозволом.

—o—

УСТУПЛЕННЯ АМЕРИКАНСЬКОГО АМБАСАДОРА В АНГЛІЇ.

ПІТСБУРГ. 27. XII. ПАТ. Амбасадор Злуч. Держав у Англії Мельон заявив, що після дня 4. III. 1933 р., себто в дні, коли до влади стане Рузвельт, він покине політичне життя.

—o—

СКІЛЬКИ В ІТАЛІЇ Є АНТИФАШИСТІВ?

РИМ. 27. XII. ПАТ. По даним фашист. міністерства справедливости загальне число антифашистів у Італії, що находяться у тюрмах, не враховуючи амнестіованих, доходить до 337 осіб.

—o—

БОМБИ ДЛЯ БОЛІВІЇ.

ЛІМА, 27. XII. ПАТ. З Аріка повідомляють, що німецький пароплав привіз там 650 пак із бомбами для болівійських військ. Привезли теж вантаж ґазоліни для моторів.

—o—

ВИБУХ МУНІЦІЇ.

НЕТТУНО, 27. XII. ПАТ. На гарматньому майдані біля Риму підчас складання муніції скоївся вибух, від якого на місці згинуло 5 осіб.

— Жінка—начальниця торгу живим товаром. В Бесарабії у місті Брашові арештовано жінку, що була гол. начальницею торгу живим товаром. Відділи цієї організації були по всіх містах Бесарабії. З Брашова розсилано дівчата до Трансильванії, до Чехословаччини.

— На Монмартрі граблять. Підчас лат. свят у Парижі в дільниці Монмартр кілька соток безробітних улаштували напади на забавові льокалі, на цукорні. Деякі цукорні дощенту ограбили. Поліція арештувала 200 осіб.

— 40.000 зол. виграв, але діти пірвали льос. В Ризі маляр Тарауск купив льотерійний льос і на нього виграв 40.000 золотих (20.000 латів). Але не може їх побрати, бо забудько, дав льос дітям, щоб ним бавились, а вони льос подерли. Тарауск пропонує зарядові льотерії, щоб у нього купили на 10.000 зол. образів, бо льосу й так уже йому не мати.

— Як виїхати з СРСР. Рухливе туристичне товариство СРСР., зване „Інтурист", що є теж державним підприємством, придумало новий спосіб, як добути трохи гроша з чужини. Воно проголосило сензацію — радянські піддані можуть на якийсь час виїхати свобідно за кордон. Способи: Особи, що хотять спровадити своїх свояків із СРСР, звертаються до відділів „Інтуриста" з проханнями, до яких додають: дозвіл для тих, яких запрошують, точні подробиці про запрошені особи, і третє гроші. Грошева такса така: за кожного дорослого від 16 літ, що є у списках трудового елементу: 6500 фр., 10 проц. на „Черв. Хрест", 10 проц. на „Інтурист". За особи нетрудові — подвійну суму. Всі інші витрати кошти побуту у СРСР. бере на себе особа, яка запрошує свояка з чужини. Також особи, які хотять виїхати із СРСР, мусять до прохання додавати кавцію у чужій валюті. Можна уявити собі трудність, щоби цю валюту роздобути, коли зважити страшну ріжницю між фактичним і офіціяльним курсом!

— Різдво в Нюйорку. В день навечеря і на Різдво в усяких випадках згинуло в Нюйорку 311 осіб і 800 ранених.

— Ялинку „Рідної Школи" можеш купити вже від понеділка (2. січня) коло наших церков і при школах „Р. Ш." Ціни низькі. Великий вибір! — **Повітовий Союз Кр. „Рідної Школи" у Львові.**

— Льотерія в опері. Львівська опера дає 29. і 30. ц. м. на виставах „Орфей у пеклі" святочну льотерію, на якій кожний, що купив білет може виграти одну з 50 премій. Буде там теж конкурс „Ко-Йо-йо". У IV. дії звезуть нові пісеньки „Команди серць", „Ребека" та „Чи наші твоє йо-йо?" Ціни місць від 45 сот.

— Бюро Тірка повідомляє, що в пятницю 30. грудня ц. р. у салі польського Музичного Т-ва відбудеться вечір відомого варшавського гумориста-монольоґіста К. Круковського та пісонькарки Ірени Карверо.

— На пресовий фонд „Діла" зложив Ів. Фезькович, Гординський, Гординя, зол. 2. — Т-во „Села", Львів, зол. 5. — Т-во Служничць „Будучність", Львів, зол. 5. — Д-р Чумак Микола, Миколаїв н/Дністром, 2. — Д-р Булак Степан, Сколе, зол. 5

З кіна.

КІНО АТЛЯНТІК: *„НА ПРИКАЗ ЖІНКИ"*.

Це історія нещасливої сербської королевої Драги в інтерпретації Полі Негрі. Історія ця відповідно перероблена для фільмових ефектів, з яких найстрашніший, повторений за пів копою інших фільм — розстріл сміливої жінки. Партнери П. Негрі дуже пересічні та мало цікаві. Югославянські амбасади могли би навіть протестувати, що так виглядав колишній сербський король. Зате сама Поля Негрі має два-три премгарні моменти як кабаретова артистка. Її пісеньки у німецькій мові виходять дуже ефектовно.

—o—

Дописи.

СНЯТИНЩИНА.

Реферат д-ра Комаринського в Тучапах. Дня 25 XII. 1932 р. приїхав до громади Тучапи, пов. Снятин, д-р Комаринський, адвокат зі Снятина, і в місцевім Народнім Домі в битком наповненій салі громадянам з трьох сіл (Тучапи, Драгосинів, Попельники) зреферував дуже гарно і приступно такі справи: 1) шкільний плебісцит, 2) допомогу для „Просвіти", 3) пресу, 4) кооперацію, 5) поміч для селянської бурси у Снятині, котру стануть будувати з весною 1933 р., 6) нові закони. Учасників було до 300.

СКАЛАТЩИНА.

Закриття читальні. Після розвязання Філії Т-ва „Просвіта" в Скалаті приходить черга і на поодинокі читальні. І так громадянин Адам Дудун з місцевости Хоптинка (громада Сороцько) дістав таке письмо: Starostwo Powiatowe w Skałacie. Dn. 15. grudnia 1932. Do Pana Adama Dudyna, przew. Stow. Czytelni „Proswity" w Józefówce ad Sorocko. Na zasadzie § 24 ustawy o prawie stowarzyszenia się z dnia 15. listopada 1867 r. Dz. p. p. Nr. 134 zawieszam działalność stowarzyszenia Czytelni „Proswity" w Józefówce z powodu zupełnego zaniedbania usiłowań, zmierzających do osiągnięcia celu, dla którego ono właśnie zawiązało się, oraz z uwagi na przekroczenie statutu określonego zakresu działania tem, że weszło na tory polityczne przez pielęgnowanie w łonie stowarzyszenia ideologji U. W. O. oraz rozpowszechnianie przez członków ulotek antypaństwowych, czemu stowarzyszenie wcale nie zareagowało, solidaryzując się tem samem z wytworzonym stanem rzeczy. — Od tego orzeczenia wolno wnieść odwołanie do Urzędu Wojewódzkiego w Tarnopolu, które podać należy w ciągu dni 14, licząc od dnia następnego po dniu doręczenia orzeczenia. Zarządzenie to jest natychmiast wykonalne. — Za Starostę pow. K. Pawlikowski, referendarz. Вправді на Хоптинці (Юзефувка) арештовано кільканадцятьох хлопців за згадані летючки (про що „Діло" вже писало), одначе справа щойно у слідчого судді. Одначе це не перешкодило вже тепер закрити читальню!

КОВЕЛЬ.

Свято Мазепи. У неділю 18. XII. ц. р. заходами „Союзу Українок" відбулось у Ковлі імпозантне свято в честь великого українського державника, гетьмана Івана Мазепи. В год. 12-ій відправлено у греко-католицькій церкві оо. Редемптористів панахиду, на якій було чимало місцевого українського православного громадянства. В год. 17.30 у помешканні „Союзу Українок" розпочалась, по відспіванні жіночим хором „С. У." українського національного гимну, урочиста академія, яка складалась із реферату, хорового співу й декламацій. Глибоко продуманий реферат на тему: „Мазепа — символ українського відродження" виголосив Самійло Підгірський, який яскраво підкреслив державницьку діяльність Ів. Мазепи і його велику ідею, що стала заповітом для дальших поколінь українського народу. Низку пісень дуже добре відспівали два хори „С. У.": жіночий хор під управою Н. Барткової, мішаний — під орудою Я. Бартка. Дуже добре вийшла декламація п. Є. Цешинської і П. Вістрака. Академію закінчено загальним співом українського нац. гимну. Саля була переповнена. Багато людей через брак місця повернулось до дому. Свято зробило на всіх присутніх величаве враження. При цьому не можна поминути мовчанкою того факту, що й під час цього свята, як бувало й раніше при подібних імпрезах, „ковельські мертві душі" почали ворушитись, щоби показати і свою „діяльність". А в результаті — з усіх їх заходів вийшло велике фіяско. **Присутній**

НЕ ЗДАВАЙТЕСЯ НА ОСТАННІЙ ЧАС,
але вже тепер масово замовляйте шкільні декларації з домаганням української мови навчання в школі і переводіть шкільні плебісцити по всіх українських громадах, де є польська або утраквістична школа! Пишіть до Правної Оборони при Головній Управі „Р. Ш." у Львові, Ринок 10, або до Книгарні „Рідної Школи" у Львові, вул. Сикстуська ч. 20.

ЧОРТКІВ.

Подільський Музей. Гурток українських громадян у нашому місті рішив за ініціятивою і під проводом адвоката д-ра В. Електоровича заснувати на зразок Музею Бойківщини в Самборі чи Музею Лемківщини в Сяноці — Подільський Музей. Статути Подільського Музею в Чорткові вже підписані і відійшли до воєвідства. Установчі загальні збори мають відбутися по святах. Ініціятори рішили збирати до Музею старовину Поділля, зокрема давню нар. ношу, характеристичні обрядові предмети (ясла, звізди і т. д.), образи, книжки тощо. Музей мав би приміщення покищо в домі адв. д-ра Електоровича.

Вселюдна бібліотека. Ті самі громадяни задумують заложити в Чорткові вселюдну бібліотеку. Потреба такої бібліотеки для міста й повіту дійсно пекуча, тому почин тих громадян треба щиро повитати і побажати аби він був якнайшвидше зреалізований.

КАЛУЩИНА.

Дуті орхестри. Т-во „Сокіл" у Калуші та „Луг" у Підгірках задумали зорганізувати у себе дуті орхестри. В тій цілі перевели в останньому часі доволі успішну збірку на ту ціль, так що при доповненні її усكладаними досі з ріжних імпрез фондами зможуть закупити інструменти протягом цієї зими. Ці орхестри будуть поважним здобутком повіту, коли взяти під увагу, що досі існувала така орхестра в Калущині тільки в селі Хотінь.

Заложення нового товариства. Дня 11. XII. 1932 р. відбулися в Калуші установчі загальні збори Т-ва „Калуський Боян", яке досі існувало як секція Народнього Дому. Головою вибрали д-ра Михайла Воробця.

„Згода" знову оживає... В останніх часах появились в повіті якісь агітатори, що роздають летючки, друковані в українській та польській мові. В летючках є зазив вступати до „Згоди", при чому агітатори обіцюють на ліво і право грошеві позички з „Господарчого Банку", який недавно оснувався в Калуші.

Шкільний плебісцит. Шкільний плебісцит добігає до кінця, не зважаючи на численні перешкоди. Досі из близько 70 громад у повіті зложило декларації понад 50 сіл.

БУЧАЧ.

З плебісцитового руху в повіті. Майже всі села бучацького повіту вносять шкільні декларації за українською мовою навчання по школах. Не зважаючи на деякі перепони від місцевих постерунків поліції та деяких війтів, як от у Медведівцях, селяни масово підписують декларації і живо цікавляться справою плебісциту. Всякі поради подає повітовий плебісцитовий комітет у Бучачі.

Праця П. С. К. Щоб виховати в кооперативному дусі сільський доріст, уладив П. С. К. Бучач районові кооперативні курси в Монастириськах, Зеленій і Скоморохах. Курс тривав один місяць. Учасників на всіх трьох курсах поверх сто. Праця П. С. К. у тому напрямі — це великий крок на шляху кооперативного виховання сіл нашого повіту.

Під увагу централі „Маслосоюзу". Громадянство Бучача дивується, чому Маслосоюз не відкриває свого склепу в нашому місті. Місто повітове з дванадцятьтисячним міським населенням і досить численною інтелігенцією повіту — отже збут продуктів запевнений. До того майже під боком є кооперативна молочарня в Зеленій, яка моглаб уповні доставляти потрібні продукти, що принеслоб і молочарні немалі користи. Апелюємо до централі Маслосоюзу, аби зацікавилася цією справою.

Заборона збірки на українських інвалідів. Т-во опіки над українськими інвалідами прислало на руки дир. П. С. К. Ст. Шипайлого збіркові листи на українських інвалідів. Староство в Бучачі не хотіло завідомувати лист, тому, що не представлено йому рівночасно, згідно з пове...м, фотографій збірщиків. Одначе годі було в

ПРИ ШКІЛЬНОМУ ПЛЕБІСЦИТІ не обмежуватися на внесення шкільних декларацій за українською мовою навчання тільки за 40 дітей, але доложити всіх старань, щоби такі декларації внесли всі українські батьки зглядно матері або опікуни за всі діти, що на 1. вересня 1933 р. будуть в шкільному віці (від 7—14 року) без огляду на це, чи вони ходять до школи чи ні.

коротокому часі стягнути від поодиноких осіб по селах їхні фотографії, тимбільше, що багато збірщиків-селян таких фотографій зовсім не має. Можеб на будуче управи наших центральних установ могли подбати, аби до звід из збірку не містив у собі того роду застережень, бо їх часто годі виконати. Вистане, як збірщики будуть мати при собі військову книжку або особисту виказку. Варто подбати — бо шкода велика!

СТАНИСЛАВІВ.

З просвітянського життя повіту. В неділю 18. XII. п. р. відбувся черговий зїзд голов читалень „Просвіти“ станиславівської просвітянської округи. Зїзд був наглядним доказом, що просвітянська організація в повіті стоїть на належній висоті і що голови читалень ставляться до освітньої праці поважно та з відповідним почуттям відповідальности. На 46 читалень філіяльної округи були заступлені 44 читальні 98 делегатами. Відкрив зїзд д-р Юлій Олесницький, голова філії. Після вибору президії, до якої ввійшли Юрій Гурик, голова читальні в Загвіздю і Микола Вівчаренко, голова читальні в Угринові Горішнім, д-р Олесницький виголосив реферат на тему: „Роля читальні у творенні української нації“. Більшу увагу присвятив референт руїнницькій роботі євангеликів, які в нашому повіті зробили в одноцільному національному фронті кілька поважних виломів. Опісля дир. Никифор Даниш, заст. голови філії, реферував справу звеличання памяти покійного д-ра Волод. Яновича, в якого честь Станиславівщина улаштує 26. XII. п. р. академію. З черги повітовий організатор М. Кушнір реферував справу боротьби з неписьменністю, самоосвітних гуртків, інструкторських районових курсів, загально-освітніх колективних курсів та бібліотечну справу. Подав також і обговорив програму праці на місяць січень. Зїзд рішив: 1) покликати до життя місцеві комітети поборювання неписьменности та перевести в кожному селі курс для неписьменних; 2) скріпити й наладнати працю в самоосвітніх гуртках на основі інструкції філії; 3) в 7 пунктах повіту зорганізувати загально-освітні курси на зразок людових університетів; 4) перевести в 12 районах короткотечинцеві інструкторські курси; 5) доповнити читальняні бібліотеки. Хід нарад незвичайно діловий і поважний.

Збори Української Бесіди. Товариське життя української станиславівської інтелігенції зосереджується в товаристві „Українська Бесіда“. Т-во в 1932-ому році стратило дуже догідну домівку в „Народнім Домі“, що його влада передала москвофілам. Ця обставина дуже некорисно вплинула на життя товариства. В суботу 17. XII. п. р. товариство відбуло свої звичайні загальні збори при малій фреквенції членів і слабому зацікавленні. Вибрано той самий виділ з інж. Волод. Дутком як головою. Замітне те, що внесок п. Осипа Галібея, аби „Бесіда“ не передплачувала „Діла“ й „Нового Часу“ і тим способом примусила велике число своїх членів особисто передплачувати ті два одинокі українські щоденники — навіть не був відданий під голосування. Більшість приявних членів уважала що справа ця не до зреалізування. А треба, додати, що ніхто досі не подумав про зорганізування в нашому місті комітету пропаганди й поширення української національної преси.

—o—

СПОРТ.

НІМЕЧЧИНА—ПОЛЬЩА 4:1

ЛЯЙПЦІҐ. Робітнича репрезентація Німеччини перемогла робітничу репрезентацію Польщі у змаганнях копмяча 4:1 (1:1). Видців 20.000. По цих змаганнях у табелі середньоевропейської групи веде Німеччина (3 гри, 4 пункти), 2) Австрія (1 гра, 2 п.), 3) Польща (1 гра, 0 п.), 4) Чехословаччина (1 гра, 0 п.).

ГАКІВКА.

ЗАКОПАНЕ. Вінер Айсляуфферайн—Погонь (Львів) 3:1 (0:0, 3:0, 0:1).

ЗАКОПАНЕ. А. З. С. (Познань)—Леґія (Варшава) 1:1 (0:1, 1:0, 0:0).

ХТО ПЕРЕВОДИТЬ ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ, той повинен купити брошурки: 1) Володимира Целевича „Про нові шкільні закони“ ціна 50 сот і 2) Івана Герасимовича „На трівогу! Основи української нації загрожені“ ціна 1 зол. Набути можна в Книгарні „Рідної Школи“ у Львові, вул. Сикстуська ч. 20.

◆◆

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

ІНСТРУКЦІЯ І МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДЛЯ НАВЧАННЯ НЕГРАМОТНИХ. Видання Т-ва „Просвіта“, ч. 786. Львів 1932, стор. 13.

У цій брошурці находимо інструкцію для читалень „Просвіти“ як поборювати неграмотність: як засновувати курс, який плян навчання приняти, яких підручників уживати, якого змісту прохання вносити. Крім цього маємо там окрему статейку І. Петровової (?) „Як учити неграмотних?“

„OBRONA LWOWA“ 1—2 listopada 1918. Relacje uczęstników. (Праці: Бачинського, Борути - Спєховича Фельштина, Якубського, Камінського, Де Ляво, Мончинського й Нітмана). We Lwowie 1933. Стор. 448. Формат 8° + карта + XIV вступного слова генер. Ю. Стахевича. Накладом Towarzystwa badania historji obrony Lwowa.

PAMIĘTNIKI TEODORA HERZLA. Tom I Tlum. z niemieckiego Helena Weissowa. Przedmowa i wstęp do „Judenstaatu“. Tlum. Jakób Appenszlak. Wydawnictwo nowoczesne, Warszawa 1932.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз“ платив кооперативам дня 27. XII. 1932. за масло експортове та десерове пріма 3·00 зол., за літру молока 17—19 сот., літру сметани 0·00 зол., копу яєць 6·30 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 шпальти текстові і 8 шпальт оголошеневих.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.15
1 „ одношпальтовий надіслане і некрольоги	„ 0·40
1 „ „ в тексті і новинках	„ 0·48
1 „ „ на першій сторінці	„ 0·55

Дрібні оголошення від слова:	
матримоніяльні по	зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п.	„ 0·10
шукаючі праці	„ 0·08
слова товстим друком подвійно.	

Остання сторінка	1/1	зол. 380·—
„ „	1/2	„ 200·—
„ „	1/4	„ 110·—
„ „	1/8	„ 60·—

Текстові сторони 50 проц. дорожче.